

Navn på personer med en underordnet betydning i saken er sladdet. Anders Ulstein 30/5/2013

Til: Actis-styret
Tillitsvalgt for de Actis-ansatte
Fra: Generalsekretær Anne-Karin Kolstad
Dato: 1. august 2011
Fil: Notat om Anders Ulstein 22 juli 2011

Anders Ulstein og 22. juli 2011

Kort tid etter at det ble kjent hvem som var gjerningsmannen bak bombeattentatet mot regjeringsskvartalet og drapene på Utøya, kom nettstedet Document.no i offentlighetens søkelys. Drapsmannen (ABB) hadde deltatt i diskusjoner på dette nettstedet og tilkjennegitt innvandrere- og islamkritiske synspunkter. Men det framgikk ikke av disse diskusjonene at ABB hadde så ekstreme holdninger som det viste seg at han hadde, og det var heller ikke mulig ut fra tekstene å forutsi de ekstreme handlingene han planla og kom til å utføre.

Actis blir trukket inn

Kl. 19.53 søndag 24. juli får Anne-Karin Kolstad (og et ukjent antall medier/redaksjoner) kopi av en e-postveksling mellom en Espen Daniel Hagen Olsen og Anders Ulstein. Anne-Karin får kopien i egenskap av Anders' sjef i Actis. E-postene debatterer en artikkel som Anders hadde skrevet på nettstedet document.no fredag kveld 22. juli. Anders sin tekst var skrevet før tragedien på Utøya var allment kjent og teksten ble publisert fredag kveld, før det var kjent hvem som var gjerningsmannen.

Hagen Olsen skriver at Anders sitt innlegg er "fullt av paranoia og spekulasjoner som det viser seg er totalt feil!" Han mener at Anders bidrar til hateful full propaganda.

Anders skriver i sitt svar at han "beklager to av adjektivene jeg brukte i teksten som "stotrende" og "vettskremt". Det var unødvendig nedlatende og brutalt." Han vedgår videre at teksten var skrevet ut fra bare en antakelse om at islamistiske grupper sto bak og at han tok feil på dette punktet. Anders opplyser at hans kommentar er fjernet fra forsiden på document.no, men ikke er blitt fjernet fra nettstedet.

Oppfølging fra generalsekretær

Generalsekretær Anne-Karin og styreleder Arne Johannessen diskuterte saken umiddelbart og grundig, ut fra en antakelse om at det ville bli ytterst skadelig om Actis i media skulle bli koblet til fremmefiendtlige ytringer og nettstedet document.no. Det ville være en verst tenkelig utvikling for Actis i en ekstremt sensitiv og vanskelig situasjon. Actis har lagt vekt på – og systematisk jobbet for – at både organisasjonen og våre medarbeidere skal ha en høy troverdighet, både hos politiske myndigheter, i media og i befolkningen. Dette er en verdi som både styret og generalsekretær er veldig opptatt av å bevare.

I sitt svar til Hagen Olsen bekrefter Anders sin tilknytning til Actis og vedgår at utspillet på Document.no kan komme i konflikt med Actis og sette Actis i en vanskelig situasjon.

Anne-Karin hadde umiddelbart flere drøftinger med Anders, både på telefon og via e-post. Anders sin situasjon akkurat nå er at han er under etablering i Ålesund med familien og med hjemmekontor, og han har ferie. Det er liten aktivitet i Actis om dagen, og Anders har bare hatt et par oppgaver å følge opp akkurat nå.

I den kritiske situasjonen som landet var i sist helg, og med den sterke folkelige reaksjonen vi har sett i etterkant, kunne det fort blitt en mediesak rundt en framtrædende talsperson for Actis som har noen sammenfallende synspunkter med ABB. Dette ville blitt en veldig krevende situasjon å håndtere for Actis og Anders.

Innledningsvis har bare et fåtall i sekretariatet blitt informert og rådspurt: XXXXX. I tillegg har Anne-Karin/Arne bedt om råd fra XXXX og XXXX for å få saken vurdert fra ”eksterne” personer som samtidig kjenner Actis’ og ALs historie godt. Anne-Karin har også rådført seg med XXXX. Han var også helt uvitende om Anders’ synspunkter.

Anne-Karin valgte å ikke involvere flere av de ansatte før saken fikk en foreløpig avklaring. Staben i Actis har en mer mangfoldig sammensetning enn de fleste andre organisasjonssekretariater, og det må forventes at mange vil føle seg støtt av innholdet i flere av Anders innlegg på Dokument.no og hans blogg.

Hva skrev Anders?

Her er noen av synspunktene som Anders framførte i sitt innlegg på Document.no på kvelden 22. juli:

- * Regjeringsledelsen trekker seg tilbake og tør ikke sette navn på hva som har rammet dem.
- * Det vi ser fra en vettskremt statsminister på TV i kveld er ikke ledelse.
- * Stotrende berørte statsministeren til sist likevel det som skulle være hovedtema for en leder: frykten må ikke nå lamme den friheten vi setter høyest. Om statsministeren skal ende som ynkelig eller sterk de neste dagene vil avgjøres av om han velger å utvikle dette temaet videre eller ikke.
- * Et kobbelt kommentatorer og journalister lider av den store uviljen mot å være klare og tydelige.
- * Norge kunne spille et dobbeltspill så lenge ikke det ble for blodig... Regjeringen kunne kaste ett kjøttbein til Nato og ett kjøttbein til islamister og andre røvere.
- * Våre allierte, ikke minst USA har lurt på hvor Norge står? At dette spørsmålet reises er ille. Stoltenbergs hodepine er nå mye verre: Nordmenn flest vil nå etter dette kreve svar på samme spørsmålet. De dreper oss, hvor står vi?

Dette ble skrevet i en situasjon da ingen visste hvem som sto bak de grusomme angrepene på Regjeringskvartalet og Utøya. Ser en denne teksten i sammenheng med andre ting han har publisert, er det klart at Anders forutsetter at det er islamister som står bak, at bombene og skuddene er ledd i en islamsk krig mot oss, at vi står i fare for en islamisering av Norge og Europa, at det er naivt å tro på sameksistens mellom ulike religioner og kulturer, at vi har en politisk elite i Norge som verken kan eller vil forstå dette, at norske politikere er feige og uten evne til å lede landet i en krisesituasjon osv. Dette er vår tolkning av det vi har lest. Anders vil selvsagt bli gitt mulighet til å kommentere og utdype om dette er det han mener.

Anders sin reaksjon

I samtaler og e-poster med Anne-Karin har Anders vedgått at han med slike innlegg og synspunkter trer inn i et saksområde der det er vanskelig å håndtere og skille rollene som privatperson og Actis-ansatt og at dette kan skape problemer for både han sjøl og Actis.

Han forventer at Actis håndterer denne saken med ryddighet. Om det kan være til hjelp for Actis, er han villig til å vurdere en periode med permisjon. Han advarer mot tiltak som kan trappe opp konflikten og gjøre Anders sin situasjon vanskeligere (avstandtaken, refs osv fra Actis). Han sier at Document.no har blitt stadig viktigere for han, samtidig som han ser at dette kan innebære en rollekonflikt i forhold til jobben i Actis.

Samtidig har Anders ment at Actis bør ha "is i magen" og ikke gjøre noe med saken før Anders er tilbake i jobb om to uker.

Anders Ulstein mener å ha orientert om hans engasjement i Dokument.no. Imidlertid har ikke generalsekretær fått tilstrekkelig informasjon eller link til dette nettstedet til "kunne forstå hva dette handler om. Generalsekretær har i liten utstrekning vært tilstrekkelig orientert om hvilke nettsider Anders Ulstein har vært delaktig i og har således ikke kunnet sjekke ut hans innlegg. Generalsekretær mener Anders Ulstein burde varslet om sitt politiske engasjement på et tidligere tidspunkt med tanke på at han har vært meningsbærende på Dokument.no og andre nettsider over lengre tid.

Anders har ikke uttrykt sine meninger på document.no, men og i egen blogg <http://ulsteinblog.blogspot.com/> og på verdidebatt.no (Vårt Lands debattsider). Han har ikke slettet noe etter han ble informert om at dette var problematisk for Actis. Alt han har skrevet er lett tilgjengelig på google.no fortsatt.

Generalsekretær/styreleders konklusjon

Det ble i den betente situasjonen etter 22. juli viktig å komme med et klart budskap fra Actis, om media skulle ha tid/interesse av å grave i denne saken. Generalsekretær og styreleder konkluderte derfor med følgende hvis det skulle bli spørsmål om hvor Actis står i denne saken og hva som er gjort:

1. Anders Ulstein er løst fra alle utadvendte oppdrag i Actis inntil videre. Generalsekretæren har brukt arbeidsgivers styringsrett til å omfordele oppgaver og ansvar internt i sekretariatet.
2. Actis er meget overrasket over at Anders Ulstein har framført slike synspunkter i offentligheten og i en så kritisk situasjon. Han har aldri gitt uttrykk for noe tilsvarende i noen Actis-sammenheng tidligere, verken offentlig eller, så vidt vi kjenner til, i interne diskusjoner med kolleger eller styret.
3. Fiendtlige holdninger til innvandrere, muslimer, homofile eller andre minoritetsgrupper og diskriminering av mennesker på slikt grunnlag er i strid med Actis' verdigrunnlag (se nedenfor). Actis vil ta avstand fra slike ytringer om de blir uttalt fra noen av våre ansatte eller tillitsvalgte, selv om Actis normalt ikke engasjerer seg i slike debatter i offentligheten (de ligger bortenfor Actis' arbeidsområde).
4. Actis skal ikke på noe tidspunkt gjøre noe for å skjule denne saken. I det ligger at om en gransking av Document.no, gjennom media eller av politiet, fører til at Anders kommer i

offentlig søkelys, skal Actis opptre ryddig og åpent. Man skal vise til Actis offisielle uttalelse om terroraksjonene 22. juli, og om ønskelig orientere om hvordan saken er håndtert internt. De praktiske konsekvensene av at Anders er fratatt oppgaver er minimale, siden det bare var snakk om et par oppdrag de neste ukene.

Dette er midlertidige tiltak for å avklare Actis-ledelsens holdning. Hva som blir fortsettelsen og konklusjonen i saken, vil avhenge av samtaler som Actis-ledelsen har med Anders Ulstein de neste par ukene. Det som er klart er at Anders vil få en skriftlig advarsel fra generalsekretær.

Styret og tillitsvalgt for de ansatte orienteres om saken via dette notatet. Etter styrets behandling følger generalsekretær opp med informasjon til de ansatte, evt også andre som bør vite om saken.

Anders Ulstein som Actis-medarbeider

Anders har gjennom mange år vært en sentral, lojal og dyktig medarbeider i Actis. Han har utført sitt arbeid til styrets, generalsekretærs og kollegers store tilfredsstillelse. På grunn av sitt solide kunnskapsgrunnlag, sine politiske erfaringer og jobben han gjorde ved Brusselkontoret, har han fått viktig og svært ansvarsfulle posisjoner og oppgaver i Actis. Han er for øyeblikket internasjonal sjef, hovedansvarlig for Actis sin innsats på narkotikaområdet og om internasjonale forhold og svært synlig i mediene de siste 2 årene som Actis-ansatt.

Generalsekretær og styreleders konklusjon er ene og alene knyttet til Anders sine ytringer i den aktuelle kritiske saken og situasjonen – og har ingen forbindelse til Anders sitt øvrige arbeid i Actis.

Samtidig er Actisledelsen både bekymret og overrasket over den manglende dømmekraft som er utvist gjennom den uoverveide kommentaren i en så ekstremt kritisk situasjon. Anders har på denne måten dokumentert en mangel på ro og dømmekraft som er nødvendig i en slik situasjon – og som har blitt utvist i stort monn av de politikerne som han refser så kraftig den aktuelle fredagskvelden.

Uavhengig av om det blir en mediesak eller ikke av dette, må vi forvente at både politiske myndigheter og mange redaksjoner sitter med kopi av Anders sine meninger om statsministeren og regjeringen uttrykt den 22. juli. Actis har mange ganger kritisert politiske myndigheter, og myndighetene ønsker Actis som vaktbikkje og pådriver i ruspolitikken. Slik skal det fortsatt være. Men måten Anders omtaler statsminister og regjering på den 22. juli og tidspunktet som ble valgt, har sterkt svekket hans troverdighet som politisk aktør på rusfeltet og som talsperson for Actis. Han har også ved andre anledninger på document.no og egen blogg hatt omtalte av andre politikere som er lite flatterende.

Actis' verdigrunnlag

Actis er en paraply og et samarbeidsforum for ruspolitiske saker. Vi har standpunkter og engasjement i saker som ligger innenfor det ruspolitiske området. Hva vi står for, er uttrykt i samarbeidsdokumentene, vedtektene, politiske programmer og uttalelser.

Vi har nå opplevd en ekstrem situasjon som ingen kunne forutsi. Da må Actis opptre klokt, selv om det er en sak som ligger bortenfor vårt arbeidsfelt. Som ansvarlig samfunnsaktør er

det naturlig for Actis å slutte opp om tiltakene regjeringen, politiet og hjelpeapparatet har satt i verk for å begrense skadene, trygge landet og befolkningen og bringe normaliteten tilbake så snart som det er mulig.

Vi kondolerer alle som er rammet, sørger for de som er tapt og tenker på dem som er skadet, fysisk eller psykisk. Vi støtter også opp om organisasjoner og enkeltmennesker som vi normalt samarbeider med.

Den ekstreme situasjonen aktualiserer at Actis har et uskrevet verdigrunnlag som ligger i bunnen for vårt arbeid med ruspolitikken. Det handler om grunnleggende verdier, menneskesyn og samfunnssyn. Mennesker skal bedømmes ut fra hva de sier og gjør, ikke ut fra fordommer eller gruppetilhørighet. Toleranse overfor ulikhet. Fredelig sameksistens og konfliktløsning mellom folk av ulik bakgrunn, tro og holdninger. Inkludering av minoriteter og mennesker som sliter. Osv. Dette verdigrunnlaget har flere kilder:

* Avholdsbevegelsen og forløperen AL har vært en meget sentral del av utviklingen av det demokratiske Norge. Vi har bidratt til å utvikle en kultur der landet skal styres og konflikter løses gjennom politiske prosesser, parlamentariske og utenom-parlamentariske, aldri med ekstreme virkemidler.

* Vi har klare standpunkter, men de skal alltid framføres med respekt for at andre har andre syn. Vi legger vekt på å samarbeide tillitsfullt og respektfullt med politikere av alle avskygninger. Vi arbeider kunnskapsbasert og bidrar til politiske prosesser med det beste vi har av dokumentasjon. På denne måten vil vi bidra til respekt for politikere og politiske prosesser og motvirke avmaktsfølelse, kunnskapsløse diskusjoner og politikerforakt.

* Mange av medlemsorganisasjonene har et bredt arbeidsfelt, langt ut over det som de samarbeider om gjennom Actis. På både religiøst og ikke-religiøst grunnlag arbeider organisasjonene for toleranse, fred, demokrati, inkludering, respekt for minoriteter. Selv om Actis ikke er aktiv på disse feltene, kan ikke paraplyen bli forbundet med standpunkter som går på tvers av fundamental verdier for organisasjonene våre.

Actis kan ikke godta at sentrale medarbeidere står fram i offentligheten med islamofobi (eller kristen-fobi, for den del), fremmedfrykt, de-og-oss-tenking, politikerforakt, mistenkeliggjøring av store befolkningsgrupper osv.

At Anders veldig tidlig den 22. juli konkluderer med at det er muslimene som angriper oss og at de har kommet for å drepe oss, er et standpunkt han ikke var alene om. Ut fra de siste års erfaringer, det internasjonale bildet og Norges engasjement internasjonalt var det ikke usannsynlig at kunne dreie seg om et angrep fra en ekstrem islamsk gruppe.

Samtidig opplevde vi at den politiske ledelsen, politiet og mange kommentatorer i de første kritiske timene holdt åpent for at flere grupper kunne være mulige skyldige. I ettertid ser vi at dette var en meget klok og riktig tilnærming, – men som Anders altså stilte seg veldig kritisk til.

Dersom det hadde vist seg at det var en muslims terrorgruppe som sto bak, ville det oppstått en veldig kritisk og vanskelig situasjon i Norge. I en slik situasjon ville det vært viktigere enn noen gang for parter og organisasjoner å unngå en vi/dem-konfrontasjon. Da ville en uttalelse fra en Actis-medarbeider om at de (muslimene) kommer for å drepe oss vært enda mye mer skadelig enn i situasjonen slik den er nå.

Det er et viktig prinsipp for alle organisasjoner som arbeider ut fra toleranse og solidaritet at en ikke dømmer hele folkegrupper eller religioner ut fra hva enkeltpersoner gjør. Det vil være

helt utenkelig for Actis å legge ansvaret for ABBs ugjerninger på alle som er hvite og kristne. Like utenkelig er det at vi skal holde alle muslimer, innvandrere eller mørkhudete ansvarlige for det som grupper som Al Quaida måtte finne på.

Vi er også etter at saken ble kjent for oss, lest flere av Anders innlegg på document.no, hans blogg og verdidebatt.no hvor han etterlyser ”dommedag” ift dagens ”nye Norge” og at han sympatiserer med Sverigedemokratene. Han har også i andre innlegg påberopt seg at det handler om menneskesyn ”hva er et menneske” og beveger seg dermed inn i et etisk grenseland som Actis representant.

Medarbeiderne

Ansatte og tillitsvalgte i Actis har naturligvis samme rett som alle andre norske borgere til å delta i det offentlige ordskiftet som privatpersoner. Denne problemstillingen har aldri vært et tema før den ekstreme situasjonen som nå er oppstått. Det har vært vanskelig å tenke seg at noen av våre medarbeidere skulle finne på å sette Actis og kolleger hos oss i en pinlig situasjon gjennom offentlige uttalelser. Vi har høyt kvalifiserte medarbeidere som er lojale, kloke og kunnskapsrike, med stor kontakflate og balanserte standpunkter. Samtidig har vi en stab av medarbeidere med stor variasjon i bakgrunn, holdninger og legning, kanskje mer enn de fleste andre sekretariater i frivillig sektor. Vi tror vi kan si at denne bredden har vært en styrke for Actis, samtidig som den har blitt håndtert på en god måte.

Generalsekretær er allerede varslet om at en av våre ansatte (XXXX som jobber direkte under Anders) er sterkt påvirket av hans innlegg og er usikker på om hun vil kunne jobbe sammen med Anders i fremtiden. Hun har kontaktet NTL-Norsk Tjenestemannslag der hun er organisert.

Vi har av helt andre grunner hatt en prosess for utvikling av etiske retningslinjer for Actis-medarbeidere. Dette har etter hvert blitt veldig vanlig å ha for organisasjoner som ønsker å framstå som seriøse både overfor offentligheten og overfor sine målgrupper. En av grunnene til at slike retningslinjer er viktige for nettopp Actis, er forholdet til bruk av alkohol i sammenheng med jobb. Her er det viktig både for medarbeidere, ledelse og medlemsorganisasjonene at det finnes enkle og greie kjøreregler. Det står også klart og tydelig i Arbeidsreglementet til Actis; ”Arbeidstagerne på sin side plikter tilsvarende å orientere ledelsen i god tid om forhold som kan påvirke deres arbeidssituasjon, ansettelsesforhold og lignende.”

Samtidig som Actis-medarbeidere har stor handlefrihet, må noen utvalgte medarbeidere være veldig bevisste på at de ikke kan opptre med hva som helst av synspunkter, verken internt eller i offentligheten. Dette gjelder spesielt de personene som opptrer som offentlige talerør for Actis og som på den måten blir ”personifiseringer” av Actis sine standpunkter og verdier. Dette gjelder styreleder og styremedlemmer, generalsekretær og hennes assisterende, informasjonssjef, internasjonal sjef og politiske rådgivere i varierende grad. Slike personer må regne med å måtte avgrense noen av sine eksterne engasjementer og delvis legge bånd på seg når de uttaler seg i offentligheten. Dette er en av ”kostnadene” ved å ha slike stillinger og ved å jobbe i en tverrpolitisk, verdibasert frivillig organisasjon.

Anders Ulstein er typisk i en slik stilling. Han er Actis sin hovedtalsperson på narkotikapolitikk. Dette er en sterkt verdiladet debatt, der Actis sine grunnverdier kan sies å

ha vært på defensiven en periode. Vi har prøvd å reise en debatt som synliggjør de vanskelige verdivalgene i narkotikapolitikken. I en slik situasjon er det veldig skadelig for Actis om vår hovedperson kan bli mistenkt for å ha et verdisyn og et politisk ståsted som gjør oss mindre troverdige, i verste fall brennemerket, i offentligheten.

Anders sine uttalelser om regjeringen og Statsministeren vil kunne bli uheldige for Actis og frata han muligheten til å kunne delta i møter med de samme politikere, noe som er av Actis sine prioriterte oppgaver.